

ΠΡΟΣΩΠΑ

Διεισδύει στο κύτταρο των χαρακτήρων, περνά από μνήμες και προοπτικές, μαρτυρά σιωπές και αλήθειες. Σε κάθε βιβλίο του παρασύρει τον αναγνώστη, τον κρατά προσπλωμένο να παρακολουθεί εντυπωσιασμένος τους μαιάνδρους, τις περιδινήσεις που κα-

θοδηγούν την πένα του. Η γραφή του θαρρείς πως ισορροπεί στην κοφτερή κόψη ενός μαχαιριού. Νεύρα, ανάσες, αδρεναλίνη, σθένος συμμαχούν για να δώσουν σάρκα και οστά στη σκοτεινή διαδρομή της ανθρώπινης διάστασης και του μοιραίου ενστίκτου. Ατόφιος, άμε-

σος, αιφνιδιάζει, ξεβολουεί, συνδιαλέγεται με το όνειρο. Δεν επιδιώκει να εντυπωσιάσει. Δεν αγωνιά να υπογραμμίσει την παρουσία του. Ο **Θοδωρής Παπαθεοδώρου** είναι συγγραφέας. Αυτός είναι ο προορισμός του: συγγραφέας με αισθητική παιδεία. Με το είναι του σε

ετοιμότητα, την αντίληψη και την κρίση του σε εγρήγορση. Δύναμη και εμπιστοσύνη κατά τη συγγραφή. Απαιτητικός και τελειομανής. Η παρουσία του στην ελληνική λογοτεχνία μάς πηγαιίνει μακριά. Δίνει μαθήματα ποιότητας, διαύγειας και καθαρότητας.

“Είμαι ευγνώμων που μπορώ να υπηρετώ την Ιστορία”

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗΝ **ΕΦΗ ΔΟΥΛΗ**

□ **Κύριε Παπαθεοδώρου, πιστεύετε ότι η καθημερινότητά μας έχει δημοκρατία;**

Ασφαλώς και έχει. Όλα όσα ακούγονται περί «Χούντας» θεωρώ ότι είναι θέσεις κι απόψεις επιεικώς ανιστόρητων ατόμων ή παρατάξεων. Τα περί «σύγχρονης κατοχής», που ακούγονται δεξιά-αριστερά, κυρίως αριστερά, είναι ανιστόρητες υπερβολές για να μην πω καταφανείς ανοησίες. Διότι είναι άλλο να δυσκολεύεσαι να τα βγάλεις πέρα οικονομικά κι άλλο να ανοίγει η πόρτα τα μεσάνυχτα, να σε βουτάνε, να σε σέρνουν σε μπουντρούμια κι εξορίες, χωρίς να δίνουν λογαριασμό σε κανέναν. Εν πάση περιπτώσει, θεωρώ πως μόνο ζημιά κάνουμε στην ίδια τη δημοκρατία, που με τόσο κόπο κατακτήσαμε ως λαός, αναφέροντας διαρκώς τέτοιες ανιστόρητες χοντράδες.

□ **Τι αποτελεί πρόκληση για σας και τι σας δημιουργεί άγχος;**

Πρόκληση είναι να θεωρώ τον εαυτό μου τυχερό που αντικρίζει την κάθε μέρα και να προσαρμόζω ανάλογα τις σκέψεις και τις πράξεις μου. Άγχος μου δημιουργεί κάθε μικρή καταπίεση της καθημερινότητας. Από τον ανάγωγο που παρκάρει παντού μη λογαριάζοντας κανέναν, μέχρι τις περισπούδαστες και επηρμένες δηλώσεις των κάθε λογής «σωτήρων» τού τόπου μας.

□ **Υπάρχουν στιγμές που κάνετε το κουράγιο σας;**

Ασφαλώς. Δεν είμαστε θεοί, είμαστε όλοι άνθρωποι. Ή τουλάχιστον ελπίζω πως νιώθουμε έτσι. Ευτυχώς...

□ **Ποια είναι η μεγαλύτερη χαρά σας εκτός από τη συγγραφή;**

Καταρχάς, κυρία Δούλη, η συγγραφή δεν είναι πάντα χαρά. Όχι στο σύνολό της σαν έργο ή απασχόληση, αλλά σε ενδιάμεσα στάδια μπορεί να κρύβει πολλές φορές αδιέξοδα, παραιτίσεις, απογοητεύσεις και άγχος. Μεγαλύτερη χαρά; Στην οικογένειά μου, στους φίλους μου, στους ανθρώπους που αγαπώ. Κοινότοπο αλλά αληθινό.

□ **Είναι η διαδικασία της συγγραφής μια διαισθητική διεργασία, εμποτισμένη από τις εμπειρίες τού συγγραφέα;**

Πάντα. Αλλά όχι με την έννοια της αυτοβιογραφίας ή των άμεσων εμπειριών. Με την έννοια τού ότι πολλές φορές οι κεντρικοί ήρωες διαθέτουν κάποια από τα στοιχεία τού χαρακτήρα τού συγγραφέα και ασφαλώς η θεματολογία. Η επιλογή δηλαδή των κεντρικών θεμάτων, γύρω από τα οποία περιστρέφονται τα βιβλία του. Πώς θα μπορούσε να γίνει αλλιώς; Η συγγραφή δεν είναι μια δουλειά κατά παραγγελία, ή έστω δεν μπορεί να γίνεται κυρίως επί παραγγελία.

□ **Η ανάγνωση βιβλίων μπορεί ν' αλλάξει τη ματιά τού κοινού;**

Τα βιβλία δεν μπορούν να αλλάξουν τον κόσμο. Μπορούν όμως να αλλάξουν τους ανθρώπους, που μπορεί να αλλάξουν τον κόσμο. Στο κάτω-κάτω και σε προσωπικό επίπεδο, μπορεί κάποιες φορές να καταφέρνουμε να αλλάξουμε μια δυσμενή ή αλγεινή πραγματικότητα, αλλάζοντας τον τρόπο που τη βλέπουμε. Κι αυτό ναι, μπορεί να το καταφέρει σε καθέναν από εμάς ένα βιβλίο.

□ **Υπάρχουν άνθρωποι που συμβουλευέστε για τη δουλειά σας; Κι αν ναι, ποιοι είναι αυτοί;**

Υπάρχουν κάποιοι άνθρωποι, στους οποίους εμπιστεύομαι τη μεγάλη εμπειρία και το κοφτερό τους μάτι. Μιλώ κυρίως για τις δυο φίλες μου, τη διευθύντρια εκδόσεων του Ψυχογιού κ. Αγγέλα Σωτηρίου και την επί δέκα συναπτά έτη επιμελήτριά μου κ. Άννα Μαραντή. Βεβαίως, θα το πω κι ως ξαναγίνω κοινότοπος, αρχικά όλα τα κείμενά μου τα διαβάζει η γυναίκα μου, πρώτος κριτής ουσιώδης, κυρίως διότι δεν γνωρίζει μόνο τον τρόπο που γράφω, αλλά κι εμένα τον ίδιο.

□ **Το ότι μπαίνετε με τα βιβλία σας σε πολλά σπίτια κι έτσι γίνετε ευρύτερα γνωστός άλλαξε τον τρόπο ζωής σας, κύριε Παπαθεοδώρου;**

Όχι.

□ **Ποιο είναι το αγαπημένο σας υλικό και ποια η βάση για να ξεκινήσετε να γράφετε ένα βιβλίο;**

Ασφαλώς η Ιστορία. Ήταν παιδιόθεν η αγαπημένη μου ενασχόληση και είμαι ευγνώμων που μπορώ να την υπηρετώ, τώρα πια όχι μόνο ως αναγνώστης αλλά και ως συγγραφέας με τα ιστορικά μυθιστορήματά μου.

□ **Στην τετραλογία σας «Οι κόρες τής λησμονιάς», «Οι μάνες τής άδειας αγκαλιάς», «Τα δάκρυα των αγγέλων» και «Οι καιροί τής μνήμης», που κυκλοφορούν από τις εκδόσεις «Ψυχογιός» και αγαπήθηκαν πολύ, αφιερωθήκατε στον Εμφύλιο πόλεμο. Τι σας ώθησε να ασχοληθείτε μ' αυτό το κομμάτι τής Ιστορίας μας;**

Ο Εμφύλιος είναι η πλέον σκοτεινή και πλέον τραγική περίοδος της σύγχρονης Ιστορίας μας και επηρέασε τον λαό μας πολλές δεκαετίες μετά το τέλος του. Παρά τούτο, στα σχολικά εγχειρίδια, η πρόσφατη ελληνική Ιστορία τελειώνει περίπου με το τέλος τής Κατοχής. Λάθος μέγα, διότι μη γνωρίζοντας τα γεγονότα, κινδυνεύουμε σήμερα να τα επαναλάβουμε. Έτσι, με αυτή την Τετραλογία, θεωρώ ότι πραγματοποιήσα ένας ηθικό χρέος απέναντι στην πατρίδα μου, στην οικογένειά μου, αλλά κυρίως στις ιδέες και στις πεποιθήσεις μου. Για αυτόν ακριβώς τον λόγο, σε όλα τα αναφερό-

Ο Θοδωρής Παπαθεοδώρου γεννήθηκε στα Δίκαϊα του Έβρου και κατοικεί στην Αθήνα. Έχει δημοσιεύσει έντεκα μυθιστορήματα ενήλικων, ένα νεανικό μυθιστόρημα και δύο βιβλία για παιδιά πρώτης σχολικής ηλικίας, ενώ έχει συμμετάσχει σε δύο συλλογές διηγημάτων. Ασχολείται επίσης με τη συγγραφή σεναρίων και θεατρικών έργων. Το μυθιστόρημά του ΟΙ ΕΦΤΑ ΟΥΡΑΝΟΙ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ τιμήθηκε με το Βραβείο Σύγχρονου Ελληνικού Μυθιστορήματος, ενώ ΤΟ ΑΣΤΡΟΛΟΥΛΟΥΔΟ ΤΟΥ ΒΟΣΠΟΡΟΥ με το Βραβείο Καλύτερου Έργου Μνήμης 2003-2004, στα πλαίσια του 20ού Πανελληνίου Συμποσίου Ποίησης και Πεζογραφίας. Επίσης, το μυθιστόρημα ΟΙ ΚΟΡΕΣ ΤΗΣ ΛΗΣΜΟΝΙΑΣ ήταν υποψήφιο για το Βραβείο Αναγνώστων – ΕΚΕΒΙ 2010.

μενα συγκλονιστικά γεγονότα τής τραγικής αυτής δεκαετίας, λαμβάνω θέση ευθαρσώς, λέγοντας τα πράγματα με το όνομά τους, χωρίς ισορροπίες και αριθμικούς, αλλά και χωρίς θολωμένα νερά για εμπορικούς λόγους. Δοθείσης δε της ευκαιρίας, ευχαριστώ από καρδιάς τις Εκδόσεις Ψυχογιός και κυρίως τον εκδότη μου Θάνο Ψυχογιό για την εμπιστοσύνη και την απόλυτη συγγραφική ελευθερία, που μου προσέφερε καθ' όλη τη διάρκεια των αλληπάλλων εκδόσεων και ανατυπώσεων.

□ **Και στα τέσσερα αυτά βιβλία βλέπουμε τη δύσκολη πορεία τριών γυναικών, και συγκεκριμένα γυναικών - μητέρων, που έζησαν στην απόγνωση. Πώς και επιλέξατε γυναίκες να κρατούν τον πρωταγωνιστικό ρόλο;**

Δεν επέλεξα γυναίκες, επέλεξα μάνες. Το απόλυτο σύμβολο της ανθρώπινης ύπαρξης. Και μέσα από την τραγωδία που έζησαν οι Ελληνίδες Μάνες εκείνης της τραγικής περιόδου, περνάει ολόκληρη η τραγωδία που

βίωσε ο λαός μας. Αφήστε που η αρπαγή των παιδιών, το επονομαζόμενο Παιδομάζωμα του Εμφυλίου, ήταν το πιο ειδικές έγκλημα εκείνης της περιόδου και αποτελεί το επίκεντρο όλης τής τετραλογίας. Στην περίοδο του Εμφυλίου, 28.000 παιδιά από 3 έως 13 χρόνων αρπάχτηκαν από τους κομμουνιστές, σύρθηκαν ολομόναχα στις ανατολικές χώρες και ελάχιστα επανήλθαν στις μητρικές αγκάλες. Αντίστοιχα, άλλα 18.000 μαζεύτηκαν από τη βασίλισσα Φρειδερίκη και κλειστέθηκαν σε ιδρύματα. Φαντάζεστε την απόγνωση; Υπάρχει πιο απάνθρωπη πράξη από το ξερίζωμα ενός παιδιού από την αγκαλιά τής μάνας;

□ **Πόσο καιρό κράτησε η προετοιμασία και η εμπεριστατωμένη έρευνα, που κάνατε ώσπου ν' αρχίσετε να γράφετε τη συγκεκριμένη Τετραλογία;**

Η ιστορική έρευνα, οι προφορικές συνεντεύξεις και η εν γένει προετοιμασία τής βιβλιογραφίας και των πηγών κράτησε πολύ περισσότερο από το καθεαυτού γράψιμο των μυθιστορημάτων. Και ήταν το πιο κουραστικό και αγχώδες κομμάτι τής δουλειάς. Αγχωτικό διότι οι μνήμες είναι ακόμη νωπές, χώρια που πολλοί άνθρωποι που βίωσαν τα γεγονότα ζουν ακόμη, και με τις ζωές και τις μνήμες των ανθρώπων είναι ανεπίτρεπτο να παίζει κανείς ελαφρά τη καρδιά.

□ **Υπάρχουν έντονες αναμνήσεις από την παιδική σας ηλικία;**

Ναι. Θεωρώ σε όλους τους ανθρώπους. Είτε είχαν μια ευτυχισμένη παιδική ηλικία, είτε όχι. Κι όσο περνάνε τα χρόνια, ολόένα και περισσότερο, αυτές οι αναμνήσεις αντί να ξεθωριάζουν οξύνονται. Είναι μια γλυκιά και πολλές φορές ανυπόφερτη νοσταλγία.

□ **Έχετε αφήσει ιστορία μισοτελειωμένη;**

Πολλές. Κάποιες ελπίζω να επιστρέψω και να τις ολοκληρώσω και κάποιες άλλες ελπίζω να μην τις ξαναδώ.

□ **Δουλεύετε πολλές ιστορίες ταυτόχρονα;**

Όχι, κυρία Δούλη. Το θεωρώ αδύνατο. Κατά τη γνώμη μου, η μέγιστη αρετή ενός μυθιστορητή είναι η απόδοση της μυθιστορηματικής ατμόσφαιρας. Χωρίς αυτό, το βιβλίο θα δείχνει σαν θεατρική παράσταση δίχως σκηνικά, δίχως κουστούμια, δίχως μουσική και ρυθμό. Οπότε; Όχι, το να βυθιστείς, να νιώσεις και να ζήσεις ο ίδιος την ιστορία είναι απαραίτητος όρος για να καταφέρεις να τη μεταδώσεις και σε άλλους. Κι αυτό σε καμιά περίπτωση δεν γίνεται χωρίς συγκέντρωση και επιμονή.

□ **Όταν δυσκολεύεστε πού βρίσκετε καταφύγιο;**

Στο βλέμμα και στα λόγια των ανθρώπων που αγαπώ.